

Dnr M2020/00660/R

Till: m.remissvar@regeringskansliet.se

kopia till: annakarin.rosman@regeringskansliet.se

YTTRANDE: 2020-06-26

Byggmaterialhandlarnas remissvar på M2020/00660/R ”Förbud mot användning av växtskyddsmedel inom vissa områden och miljöskattavgift för överträdelse av förbuden”

Kort om oss

Byggmaterialhandlarna är en branschorganisation för landets återförsäljare av byggmaterial. Våra medlemmar är Ahlsell, Beijer Byggmaterial, Bygma, K-Rauta/k Bygg och Grund, Derome Byggvaror, Karl Hedin Bygghandel, Happy Homes, Nordströms Bygghandel, Optimera, XL-Bygg, Woody Bygghandel samt ett femtiotal fria handlare. Branschen består kedjor och fria handlare. Totalt omsätter branschen ca 90 miljarder kronor årligen och sysselsätter totalt ca 21 000 medarbetare på ca 1 700 anläggningar runt om i landet.

Inom ramen för Byggmaterialhandlarnas verksamhetsmål arbetar vi med olika aktiviteter och samarbeten med andra aktörer för att lyfta branschens nivå på frågor som rör miljö och hållbarhet. Några av dessa har precis som många andra initiativ och förslag till lagändringar som målsättning att uppfylla det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö samt andra mål som rör utsläpp och användandet av kemikalier och farliga ämnen.

Regleringen och förslaget berör användare av växtskyddsmedel och *näringsidkare som säljer växtskyddsmedel* eller erbjuder tjänster inom trädgårdsområdet. Som återförsäljare av växtskyddsmedel ska våra medlemmar vid försäljning ha minst en utbildad person tillgänglig för att ge kunder information om hur medlet ska användas, vilka hälso- och miljörisker som kan finnas och hur man ska hantera medlet för att minska riskerna. Dessa åtaganden uppfyller vi idag och vi följer upp statistik från vår försäljning, från de frågor som kommer in och annat som har med försäljning av växtskydd att göra.

Byggmaterialhandlarna har fått rubricerade rapport och lämnar härmed följande synpunkter.

Inledning

Miljödepartementet föreslår ett antal ändringar i förordning (2014:424) om bekämpningsmedel. Förslaget innebär att all användning av växtskyddsmedel förbjuds på tomtmark, på gårdar till skolor och förskolor, på lekplatser, i parker, inom koloniträdgårdsområden, i växthus som inte används yrkesmässigt samt på krukväxter i hemmiljö. Miljösanktionsavgifter föreslås vid överträdelse av de nya förbuden. Ändringarna föreslås träda ikraft den 1 januari 2021.

Redan i dag är det enligt 2 kap. 40 § i *Förordningen om bekämpningsmedel* förbjudet att utan särskilt tillstånd av den kommunala nämnden yrkesmässigt använda växtskyddsmedel inom ett antal områden. Skillnaden för yrkesmässiga användare blir därmed begränsad med promemorians förslag.

Promemorians huvudsakliga innehåll

All användning av växtskyddsmedel förbjuds på tomtmark, inom koloniträdgårdsområden, i växthus som inte används yrkesmässigt samt på krukväxter i hemmiljö. **Den nu gällande tillståndsplikten** för yrkesmässig användning av växtskyddsmedel **tas bort på** gårdar till skolor och förskolor, på lekplatser som allmänheten har tillträde till, på tomtmark för flerfamiljshus samt i parker och trädgårdar och liknande dit allmänheten har tillträde. **I stället införs ett förbud** mot all användning av växtskyddsmedel även inom dessa områden.

För överträdelse av de föreslagna användningsförbuden föreslås miljösanktionsavgifter. Kemikalieinspektionen bemyndigas att föreskriva om undantag från förbuden för verksamma ämnen i växtskyddsmedel som bedöms innebära en begränsad risk för människors hälsa och miljön. Naturvårdsverket och Statens Jordbruksverk bemyndigas att meddela föreskrifter om undantag från förbuden för användning som behövs för att förhindra spridning av invasiva främmande arter respektive för att förhindra introduktion, etablering och spridning av växtskadegörare. Statens Jordbruksverk bemyndigas även att meddela föreskrifter om undantag som behövs för bevarandet av kulturväxter. Kommunerna bemyndigas att i enskilda fall ge dispens från förbuden.

Byggmaterialhandlarnas synpunkter på M2020/00660/R

Byggmaterialhandlarna tillstyrker inte förslaget att införa ett förbud mot privat användning av växtskyddsmedel enligt förslaget i Promemorian. Anledningen till detta är att vi inte kan

avgöra om den föreslagna förändringen kommer att ge den effekt som önskas i kombination med att vi saknar en tydlighet i hur genomförandet av förändringen kommer att gå till och vilka konsekvenser detta kommer att föra med sig för våra medlemmar.

- *Byggmaterialhandlarna är positiva till **syftet** med förslaget "Förbud mot användning av växtskyddsmedel inom vissa områden", vilket är att minimera användningen av framför allt kemiska växtskyddsmedel på ovanstående platser och därmed minska riskerna för människors hälsa och miljön. Däremot kan vi utifrån promemorian inte avgöra om dessa förändringar kommer att ge det resultat som önskas. Vi vill framhålla att vi behöver tydligare definitioner och en tydligare beskrivning av hur genomförandet av förändringarna ska gå till i praktiken, vad det innebär för våra privatkunder, vilka produkter de hänvisas till istället och om det finns fullgoda ersättningsprodukter till de som kommer att förbjudas.*
- *Vi anser att användningen av växtskyddsmedel ska vara behovsanpassad och restriktiv, men som branschförbund kan vi inte ställa oss bakom ett förbud mot växtskyddsmedel enligt förslaget. Det är en kostsam och omfattande process att ta fram nya, effektiva växtskydd och Sverige är en i sammanhanget ganska liten marknad för sådana. Vi anser därför att förändringar liknande de som föreslås måste harmoniseras med övriga EU-medlemsländers regler för att undvika att våra kunder istället beställer växtskyddsmedel från andra återförsäljare utanför Sverige. Vi önskar därför ett förtydligande och en vägledning för hur vi skall hantera de föreslagna förändringarna utifrån hantering och planering av de produkter som kommer att förbjudas för privatpersoner. Kommer vi att behöva plocka bort dem från hyllan, kontrollera att de som köper är yrkesmässiga användare, förvara dem i speciella, låsta skåp eller "bakom disk"? En fråga som relaterar till detta är också hur en kontroll vid försäljning vid e-handel skall göras och hur vi säkerställer att vi säljer "rätt produkter till rätt kund".*
- *Byggmaterialhandlarna arbetar aktivt med att minska de risker för hälsa och miljö som finns kring användningen av de produkter vi säljer, till exempel genom att kontinuerligt ta del av rapporter och utvärdera vårt produktutbud inom växtskydd. En brist i förslaget är att det inte innehåller så mycket produkt- och användningsinformation, vilket vi som bransch är i stort behov av vid en sådan förändring som föreslås. Det är svårt att få en uppfattning om vilka och hur stor andel av produkterna som idag saluförs i klass 3 som inte längre får användas i enlighet med förslaget. Det gör också att det är svårt att göra en strategi för ersättningsprodukter och alternativa produkter*

för våra medlemmar.

- *Byggmaterialhandlarna anser även att den tid som är avsatt för att hitta alternativa produkter, fasa ut de icke-godkända och få ut all denna information till samtlig berörd personal är för kort och behöver förlängas **om** förslaget genomförs. Att våra medlemmar skall hinna med ovanstående arbete med utbildning, utfasning alternativt begränsning av försäljning för ett antal produkter under hösten 2020 är inte rimligt.*
- *För de av Byggmaterialhandlarnas medlemmar som säljer den typen av växtskyddsmedel kan förbudet innebära en intäktsminskning som kan vara betydande. De av Byggmaterialhandlarnas medlemmar som saluför produkter som kommer att omfattas av den föreslagna förändringen uppger att intäktsförlusten uppskattas till ca 500 000 kr exklusive moms per kedja. Möjligen kommer vi att sälja andra produkter som inte omfattas av förbudet istället, men att göra en uppskattning eller jämkning av dessa för att uppskatta en möjlig intäktsökning eller omfördelning blir väldigt osäkert. Lika osäker blir en uppskattning av en eventuellt möjlig intäktsökning för ersättningsprodukter eller en omfördelning av försäljningen för relaterade produkter.*

Bakgrund till att Byggmaterialhandlarna inte ställer sig bakom den föreslagna förändringen av förordning (2014:424)

Byggmaterialhandlarna säljer växtskyddsmedel till såväl yrkesmässiga användare som privatpersoner och vi ser att förslaget kan behöva ett antal förtydliganden för att vi ska kunna avgöra vilken effekt förbudet har för oss som branschförbund och för våra medlemmar. Vi ser en risk med att det blir otydligt för våra medlemmar att veta hur och på vilket sätt försäljning av preparat av klass 3 kan ske. Våra medlemmar består av kedjor med enbart yrkesmässiga kunder men också av kedjor med både yrkesmässiga kunder och privatpersoner/konsumenter. Innan vi tagit del av en tydlig vägledning och kring hur vi som branschförbund skall hantera förslaget i praktiken ser vi flera delar som vi skulle vilja få en närmare beskrivning av, t.ex. hur vi som distributörer av växtskyddsmedel skall hantera frågor från konsumenter, vilken typ av informations- och utbildningsmaterial som vi kommer att ha få tillgång till och vilken typ av informations- och utbildningsinsatser som kommer att göras överlag till allmänheten, d.v.s. våra kunder.

Intäkter för Byggmaterialhandlarnas medlemmar som kan komma att minska till följd av de föreslagna förändringarna

En sannolik konsekvens av förslagen är att intäkterna för producenter, importörer, distributörer och butiker vid försäljning av de växtskyddsmedel som enligt förslagen inte längre kommer att få användas inom vissa områden minskar. Minskade intäkter innebär mindre vinster och färre arbetstillfällen i den aktuella gruppen av företag. Det är enligt Kemikalieinspektionen svårt att uppskatta storleken på dessa effekter. Myndigheten gjorde i sin rapport 4/17, för att exemplifiera storleksordningen, uppskattningar på det totala försäljningsvärdet i butiksledet för produkter i klass 3 som innehåller de verksamma ämnena glyfosat, ättiksyra eller MCPA. Butiksvärdet för dessa produkter uppskattades vid tillfället till ca 230 miljoner kronor inklusive moms. Minskade vinster för butikerna uppskattades till 6 miljoner kronor vilket kan omräknas till ett försäljningsvärde motsvarande 115 anställda i butiksledet. De av Byggmaterialhandlarnas medlemmar som har kunnat göra en kostnadsuppskattning på försäljningen av produkter i klass 3 räknar med att de motsvarar en försäljning på ca 500 000 kronor per år och medlem/kedja.

Intäkter som kan komma att öka till följd av förslagen

Butiker som säljer växtskyddsmedel är exempelvis byggvaruhus, trädgårdsbutiker och trädgårdsvaruhus. Dessa erbjuder i många fall också produkter för alternativ bekämpning, till exempel redskap för ogräsbekämpning. På så sätt kan butikernas intäktsminskning för försäljning av växtskyddsmedel i vart fall delvis kompenseras genom ökade intäkter från alternativa produkter. Producenter, importörer, distributörer och butiker som är inblandade i försäljning av de växtskyddsmedel som genom undantag kommer att få användas inom de områden där användningsförbud blir huvudregel kan, som en konsekvens av åtgärderna, gynnas genom en ökad försäljning. Hur stor försäljningsökningen kan bli för dessa medel går dock i dagsläget inte att uppskatta eftersom det beror av i vilken utsträckning konsumenterna väljer sådana medel respektive andra metoder, om konsumenter till viss del anlitar yrkesmässiga användare istället för att göra vissa arbeten själva med mera.

Tid för omställning?

Byggmaterialhandlarna anser att tiden för att ställa om och ta bort/byta ut produkterna är för kort. Att hitta en ny leverantör med rätt och bra ersättningsprodukter är en process som tar

tid. Våra medlemmar kan inte bara ta bort produkterna från handeln utan att tydligt veta vad som gäller och ha nya eller andra alternativ klara och redo för försäljning. När vi i nuläget inte vet vilka produkter som kommer att omfattas och vilka vi kan ersätta dessa med så är det inte rimligt att ställa om försäljningen på 5 månader från dags dato.

Sammanfattning

Byggmaterialhandlarna tillstyrker inte de föreslagna ändringarna gällande förbud för användning av växtskyddsmedel. Byggmaterialhandlarna ser ett starkt ökat fokus på och intresse för frågor relaterade till kemikalier och miljö/hälsa hos våra kunder, såväl privatkunder som yrkesmässiga kunder. Vi tror att ett steg i rätt riktning för att styra och påverka konsumenterna är att rikta informationskampanjer och utbildningar inom området växtskydd både till dem och till vår personal ute i butikerna. Detta kan göras i kombination med ökade krav på tydligare märkning på produkter så att privatkunder blir mer insatta i hanteringen av den här typen av produkter. Vi kommer givetvis att följa utvecklingen av växtskyddsmedel noggrant och inom ramen för vårt miljö- och hållbarhetsarbete generellt, att alltid tillämpa produktvalsprincipen och så långt det är möjligt välja de produkter som ger minst påverkan på miljö och hälsa.

Beslut om detta yttrande har fattats av Byggmaterialhandlarnas vd Monica Björk.

För frågor kring detta remissvar kontakta Anna Lundkvist: anna@byggmaterialhandlarna.se

Monica Björk

vd, Byggmaterialhandlarna